

Maleït Shakespeare! Fill de puta, que bo que eres, malparit. I tant!

Però... Però no es pot fer. No. No es pot. No l'hauríem de fer, no l'hauríem de representar. Hauria d'estar prohibit. No, no el podem llegir. No es pot llegir... Hi ha alguna cosa que no fem bé, alguna cosa que no està bé. No sé què és, però no. No el podem representar. És impossible. Aquí falla alguna cosa. Llegir-lo al sofà, encara. Llegir-lo, potser sí que es pot llegir. Però fer-lo...

Algun savi ens ho hauria d'explicar; però aquests savis no ho deuen ser gaire, perquè mai no es fan la pregunta d'abans de la pregunta. Mai no...

Cada vegada que ens el posem a la boca li estem fent mal. Per més bé que es digui, per bé que s'interpreti; ni que fos en anglès, ni que fos el millor actor del món dels mons... Seria igual. Encara que fos ell mateix, Shakespeare en persona. No el podem dir. No l'hauríem de dir. Està molt bé, però no el podem tocar. Potser per això, perquè està tan bé, no el podem tocar. («No la toquis, la grava.») És tan bo que posar-se'l a la boca és rebaixar-lo, és falsejar-lo. Tens el text a dins, preciós. I el veus, tot allà, a la teva memòria, verge, perfecte. I quan et surt, quan el dius, és una caricatura ridícula. El rebaixem. Per bo que sigui l'actor. Ningú no ho pot fer. Ja no és cosa de com es digui; és que no es pot dir. L'estem traint.

[...] Però ell ho va escriure perquè fos dit, clar! ...Aquí hi ha alguna cosa que no quadra.

[...]

«Qui és aquest que sagna? Pel que sembla, / ve del combat i ens pot donar notícies / de la revolta.»

Què coi vol dir «Pel-que-sembla-ve-del-combat-i-ens-pot-donar-notícies-de-la-revolta.»? Res. Res.: «El gos ja ha menjat», «papa, pepa, pipa, popa».

És que... Ni paraules. No... No hi ha res que...

[...]

I ara he de sortir a dir això.

No sé pas si podré.

Si no es pot dir!

«Parleu si és que podeu», els diu Macbeth a les bruixes. Però... Però qui pot parlar? Ningú. Només el foll pot parlar (o el mut): «Paraules, paraules, paraules». Aquest sí que tenia raó. Quan es fa el boig. Només quan es fa el boig potser. O quan ho és, de boig –de fet, se'l fa com a resposta a un món que ha sortit de mare, i és l'únic que pot fer. Passant per la follia potser encara es pot tenir raó.

Ja ho diu Poloni: «Per ser boig no li falta lògica [...]

Quines respostes més plenes d'agudeses, segons com.» Sí, és veritat: ell fent de boig és el lúcid. Però, com acaba? Tots ho sabem com acaba: com tots els lúcids: ell mor i Fortimbràs acaba essent rei.

Fortimbràs: el noi ben plantat, de bona família, educat, obedient, jove i guapo. I repel·lent, segur: Repel·lent.

D'acord, ell és el qui posa pau, però quan tot ja està, quan tot és acabat. Això ja no interessa a ningú. La vida és abans d'això, la veritat és abans que ell es faci el rei de Dinamarca. Fortimbràs, el de braç fort, l'enemic, el fill de l'enemic del pare, el destí final. Arriba quan l'amor i la vida ja han provocat tots els desastres amb tota la intensitat del món; i amb el seu somriure idiota de nen mimat només és bo per dir que s'emportin els cadàvers i ara jo seré el rei i tot serà molt bonic i aquí no ha passat res. Com, que no ha passat res? La vida sencera ha passat! La vida plena! Tota! I tu l'esborres en un moment? Cretí! On ha anat a parar la tragèdia, la sang, la vida... tot allò? Apa! desapareu quatre canonades d'honor, i al cementiri. Que d'aquí a uns quants anys hi haurà més calaveres. Quin final més bèstia! Més calaveres, sí. Però no quedarà ningú per recordar de qui són i per plorar al seu costat.

Shakespeare, Shakespeare! que fas acabar la més gran tragèdia amb tanta frivolitat! Tu sí que vas endevinar el món que ens tocava viure als nascuts després!

(Quin temps més fosc encara!)

Més calaveres. És això. Simplement, més calaveres. Iorick: vas fer ben fet de morir-te abans. Comença l'obra i tu ja estàs mort. I no surts a fer el pallaso, com el pare del noi, fent el fantasma, demanant venjança i emmerdant-ho tot. Surts com «un fill de puta que no estava bé del cap» (i segur que té tota la raó l'enterramorts) i tothom veu la teva calavera, veu la teva ànima. I veu com Hamlet

l'acarona. I parla de tu. I tothom es pensa que eres un bufó meravellós i encantador. Per què? Perquè Hamlet es posa a explicar el que recorda de quan era una criatura; que vés a saber si ho recorda de debò o s'ho inventa o si és allò que les paraules li han fabricat i que ara en diu «records», «memòria». I tothom s'ho creu. ¿Per què no ens creiem l'enterramorts, que diu que eres un fill de puta?

«Paraules, paraules, paraules». I la memòria... La memòria! Un recorda que el portava a coll-i-be i li feia gràcies i li cantava cançons, i l'altre recorda que un dia li va abocar una gerra de vi pel cap. I qui és Iorik? Qui era? Cap d'aquests dos, segur. Ni l'un, ni l'altre, ni els deu mil que es podrien explicar. Qui és? Ara Iorik només són paraules. I memòria. Com nosaltres, com tots nosaltres.